

103. Duurzaamheid bij aanbestedingen: wel doelen, onvoldoende actie

MR. M.M. FIMERIUS

Jaarlijks analyseert het Aanbestedingsinstituut Bouw & Infra in opdracht van ondernemersorganisatie Bouwend Nederland de mate waarin duurzaamheid bij aanbestedingen in de bouw een rol speelt.¹ In 2018 kopte het *FD* naar aanleiding van deze analyse 'Duurzaam inkopen stelt nog weinig voor'. In 2019 luidde de kop 'Duurzaamheid blijft ondergeschoven kind bij aanbestedingen in de bouw'. De kop van het artikel in het *FD* van oktober 2020 klonk weliswaar meer belovend ('Bij aanbestedingen wordt vooral op prijs gelet, maar duurzaamheid begint te tellen'), maar uit de analyse blijkt dat slechts in 35,2% van de aanbestedingen met duurzame gunningcriteria wordt gewerkt.

Duurzaamheid bij aanbestedingen is in 2020 driemaal onderwerp geweest van een artikel in *Tijdschrift aanbestedingsrecht en staatssteun (TA)*. In het artikel dat in het eerste nummer van dat jaar is gepubliceerd, stelde mr. dr. W.A. Janssen de vraag of het Europese of nationale aanbestedingsrecht een verplichting bevat om maatschappelijk verantwoord aan te besteden en of verplicht maatschappelijk verantwoord aanbesteden wel past binnen de rol van het aanbestedingsrecht.² De reden om deze vragen te stellen waren diverse onderzoeken waaruit blijkt dat overheden bij aanbestedingen vaak nog geen rekening houden met duurzaamheidscriteria.

In het tweede nummer van dat jaar benadrukt de auteur mr. D.G.A. Paans-Van der Arend in haar artikel dat de belemmeringen die worden ervaren om een CO₂-reductie te bewerkstelligen meer sociologisch en gedragswetenschappelijk van aard zijn, dan juridisch of economisch.³ Aan deze twee artikelen over duurzaamheid bij aanbestedingen wordt in dit nummer van *TA* een derde artikel toegevoegd.⁴ Prof. dr. ir. F. Schotanus en K. Gaaikema BSc gaan in dit artikel in op de vraag of er daadwerkelijk in onvoldoende mate duurzaam en circulair wordt aanbesteed. Het antwoord dat de auteurs op die vraag geven is duidelijk: er wordt niet in voldoende mate duurzaam en circulair aanbesteed om de ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen op nationaal niveau te halen. Enkele conclusies van

de auteurs, en conclusies uit voorgaande onderzoeken, zijn de volgende. In 64,8% van de aanbestedingen in de bouw speelt duurzaamheid geen enkele rol.⁵ Als duurzaamheid wel een rol speelt, dan weegt duurzaamheid in 44% van de gevallen slechts zeer beperkt mee in de gunning (slechts 15% of minder).⁶ Als gekeken wordt naar alle aanbestedingen (werken, leveringen en diensten) dan laat onderzoek zien dat in Nederland slechts in 6% van de aanbestedingen duurzame gunningcriteria wordt toegepast.⁷ Uit het door de auteurs uitgevoerde onderzoek blijkt dat als gekeken wordt naar 'circulair' inkopen, het aantal aanbestedingen die als circulair worden geprofileerd onder de 1% blijft. Het aantal aanbestedingen waarbij werd gegund op levenscycluskosten is verwaarloosbaar klein (slechts 0,04%), zo concluderen de auteurs.

Bouwend Nederland geeft naar aanleiding van de analyse door het Aanbestedingsinstituut aan dat de aanbestedende diensten aan zet zijn om aanbestedingen zo vorm te geven dat de markt echt uitgedaagd wordt om te innoveren in duurzame oplossingen. Doordat de markt onvoldoende wordt beloond voor duurzame innovaties, wordt de innovatiekracht van de markt niet optimaal benut.⁸

Al in de memorie van toelichting bij de Aanbestedingswet 2012 (inmiddels tien jaar geleden) werd geconstateerd dat

1 De meest recente analyse is in juni 2020 gepubliceerd en ziet op het jaar 2019. Deze analyse is te vinden via: https://www.bouwendnederland.nl/media/6776/bnl_2020_duurzaam-inkopen.pdf.

2 Mr. dr. W.A. Janssen, 'Verplicht maatschappelijk verantwoord aanbesteden. Een eerste verkenning van een paradigmaverandering', *TA* 2020/3.

3 Mr. D.G.A. Paans-Van der Arend, 'Urgenda: kabinet geen tijd door coronacrisis', *TA* 2020/31.

4 Prof. dr. ir. F. Schotanus & K. Gaaikema BSc, 'De status van circulair en duurzaam inkopen: van best practice naar common practice', *TA* 2020/104.

5 Aanbestedingsinstituut, *Analyse duurzaamheid in openbare aanbestedingen*, 18 juni 2020, https://www.bouwendnederland.nl/media/6776/bnl_2020_duurzaam-inkopen.pdf.

6 Aanbestedingsinstituut, *Analyse duurzaamheid in openbare aanbestedingen*, 18 juni 2020, https://www.bouwendnederland.nl/media/6776/bnl_2020_duurzaam-inkopen.pdf.

7 C. Yu, T. Morotomi & H. Yu, 'What Influences Adoption of Green Award Criteria in a Public Contract? An Empirical Analysis of 2018 European Public Procurement Contract Award Notices', *Sustainability* 2020/12, 1261.

8 Rapport Bouwen Nederland: analyse duurzaamheid in openbare aanbestedingen, https://www.bouwendnederland.nl/media/6776/bnl_2020_duurzaam-inkopen.pdf.

vanuit het aanbestedingsrechtelijk kader gezien de bevordering van duurzaamheid vooral een zaak van professionalisering is.⁹ De mogelijkheden zijn er, maar moeten beter worden benut.

Om de mogelijkheden voor duurzaam inkopen beter te benutten doen de auteurs van het artikel dat in dit nummer van *TA* is gepubliceerd een drietal concrete en praktische voorstellen. Het creëren van awareness is daarbij een van de pijlers. De redactie van *TA* hoopt dat zij met deze drie

lezenswaardige artikelen een bijdrage heeft geleverd aan het creëren van deze awareness. Het is hard nodig.

Dit artikel is afgesloten op 20 november 2020.

Over de auteur

Mr. M.M. (Greetje) Fimerius

Advocaat bij MBF en redactielid van *TA*.

---

9 MvT, *Kamerstukken II* 2009/10, 32440, nr. 3, par. 3.5.